

## هدف و ماهیت

رشته فیزیوتراپی یکی از رشته‌های توانبخشی است و در آن دانشجویان می‌آموزند که چگونه با استفاده از عوامل فیزیکی مانند نور، الکتریسیته، گرما، سرما و صوت و یا عوامل مکانیکی فیزیکی مثل تمرینات و تکنیک‌های ورزشی، بیمارانی را که دچار صدمات مختلف شده‌اند، تحت درمان قرار دهند.

فیزیوتراپی، هم در بعد پیشگیری و هم درمان، نقش بسیار زیادی دارد. چون برای مثال یک فیزیوتراپیست نحوه نشستن و یا بلند کردن وزنه‌های مختلف را آموزش می‌دهد تا از انحرافات که ممکن است در ستون فقرات افراد به دلیل عدم رعایت موارد فوق ایجاد شود، جلوگیری کند.

فیزیوتراپی در لغت به معنی درمان فیزیکی است و در اصطلاح، علمی است که فعالیت‌های آن به دو بخش عمده تقسیم می‌شود. یکی فعالیت‌هایی که در آن‌ها از دستگاه‌ها و وسایل خاص الکتریکی استفاده می‌گردد که این وسایل خود به دو گونه هستند:

الف) وسایلی که کار آنها تحریک عصب و عضله است و در ضایعات عصبی برای بازآموزی و نوآموزی استفاده می‌شوند.

ب) وسایلی که برای تسکین درد مورد استفاده قرار می‌گیرند.

بخش دیگر فعالیت‌ها نیز حرکتی و مکانیکی هستند که به آنها حرکات درمانی گفته می‌شود و لازمه انجام آنها دانستن مکانیسم عصب و عضله و الگوهای حرکتی است تا درمان‌کننده با توجه به اطلاعات فوق به بهبود یا افزایش توانایی بیمارانی بپردازد که مبتلا به انواع ضایعات عصبی (انواع فلج‌ها) شده‌اند و یا دارای دردهای مفصلی مثل کمردرد یا گردن درد هستند و یا این که به دلیل شکستگی و یا جراحی، سفتی و محدودیت حرکتی دارند.

در این رشته با استفاده از یک سری وسایل مثل ابزارهای الکترونیکی در جهت رفع معلولیت، کاهش علائم بیماری‌های مفاصل، عضلات و اعصاب تلاش می‌شود. البته فیزیوتراپیست‌ها علاوه بر وسایل فوق، از یک سری حرکات ورزشی و درمانی نیز استفاده می‌کنند چون برای کسب بهترین نتیجه، باید حرکات ورزشی و درمان‌های الکترونیکی به صورت ترکیبی مورد استفاده قرار گیرد.

در ۶۰ درصد از بیماری‌ها در کنار دارو درمانی و یا پس از دارو درمانی به فیزیوتراپی نیاز می‌باشد. برای مثال در بیماری‌های عصبی مثل سکته‌های مغزی یا ضربه‌های مغزی، شکستگی‌ها، بیماری‌های قلبی، بیماری‌های ریوی، بیماری‌های زنان و زایمان و نازایی، انواع جراحی‌های داخلی و برخی از بیماری‌های اطفال به فیزیوتراپی نیاز است. به عبارت دیگر در کل بیماری‌های اسکلتی و اکثر بیماری‌های عصبی و عضلانی فیزیوتراپی مورد استفاده قرار می‌گیرد.

بسیاری از افراد وقتی صحبت از فیزیوتراپی می‌شود به یاد کمردرد و پادرد می‌افتند، در حالیکه گستره این علم بسیار وسیع است و نه تنها در بهبود بیماری‌های مفصلی و عضلانی و یا بالا رفتن توانایی‌های عقب‌ماندگان ذهنی نقش موثری دارد بلکه در بهبود بیماری‌های زنان و زایمان و نازایی و یا بیماری‌های پوستی نیز موثر می‌باشد.

به همین خاطر دروس آناتومی دانشجویان رشته فیزیوتراپی حتی از دانشجویان پزشکی نیز بیشتر است یعنی آن‌ها علاوه بر آناتومی سر و گردن و تنه، اعصاب، اندام‌های فوقانی و اندام‌های تحتانی، آناتومی سطحی را نیز می‌خوانند که چنین درسی را دانشجویان پزشکی مطالعه نمی‌کنند.

توانایی‌های مورد نیاز و قابل توصیه

اولین و مهمترین ویژگی یک دانشجوی فیزیوتراپی داشتن توانایی جسمی و روحی خوب است. چون یک فیزیوتراپیست در طی کار یا ایستاده است و یا در حال راه رفتن می‌باشد و با بیماران مختلفی اعم از بیمارانی که توانایی کنترل ادرار خویش را ندارند، عقب‌ماندگان ذهنی و بیماری‌های عفونی مثل بعضی از بیماری‌های ریوی روبرو است. در نتیجه باید آمادگی لازم برای کار با هر بیماری را داشته باشد.

یک دانشجوی رشته فیزیوتراپی باید صبر و حوصله بسیاری داشته باشد، چون در نهایت باید با بیماران مختلفی از جمله افرادی که دچار سکتة مغزی یا ضایعه مغزی شده‌اند و یا عقب‌ماندگی ذهنی دارند، کار کند و در اغلب مواقع نیز نتیجه کارش به تدریج ظاهر می‌شود.

رشته‌هایی که با درمان سروکار دارند، نیازمند دانشجویانی هستند که از لحاظ روحی و روانی آماده بوده و صبور باشند چون خود بیمار مشکلات روحی و روانی بسیاری دارد و ما نباید آن را تشدید بکنیم بلکه باید به او کمک کنیم تا آرامش پیدا کند.

چون دانشجوی این رشته با دستگاه‌های الکتریکی متنوعی کار می‌کند، باید در درس فیزیک قوی بوده و همچنین به دلیل این که با بدن انسان به عنوان یک موجود زنده سروکار دارد، باید به درس زیست‌شناسی علاقمند باشد.

اگر دانشجوی این رشته خلاقیت نداشته باشد، پس از فارغ‌التحصیلی تنها یک تکنسین فیزیوتراپی می‌شود اما اگر خلاقیت داشته باشد، می‌داند که هر بیماری را به چه روشی باید درمان کند و یا چگونه روش‌های مختلف را با یکدیگر ترکیب کند تا به بهترین نحو بیمار درمان شود. برای مثال وقتی یک پزشک بیماری را که مبتلا به کمر درد است به نزد فیزیوتراپیست می‌فرستد، تنها اشاره می‌کند که این بیمار در ناحیه کمر نیاز به فیزیوتراپی دارد اما این که دستگاه‌های مورد نظر در چه موضعی گذاشته شود تا موثر واقع گردد بر عهده فیزیوتراپیست می‌باشد.

آینده شغلی و بازار کار

هنگامی که حق مسؤلیت فنی تاسیس کلینیک فیزیوتراپی توسط متخصصان این رشته، تصویب گردید، هدیه گراندردی به تمام فارغ‌التحصیلان و دانشجویان این رشته اهدا شد. چرا که از این به بعد فارغ‌التحصیل فیزیوتراپی می‌تواند به تنهایی اقدام به تاسیس کلینیک فیزیوتراپی کند و دیگر ضرورتی وجود ندارد که در زیر سایه پزشکان متخصص ارتوپدی، مغز و اعصاب و... فعالیت نماید.

در حال حاضر فارغ‌التحصیل فیزیوتراپی علاوه بر استخدام در مراکز دولتی مانند بیمارستان‌ها و درمانگاه‌ها، می‌تواند بعد از گذراندن دوران طرح و همچنین به دست آوردن سابقه کار لازم (۶ سال سابقه کار برای فعالیت در مراکز استان‌ها و ۳ سال سابقه کار برای فعالیت در شهرستان‌ها) اقدام به تاسیس کلینیک خصوصی فیزیوتراپی کند.

فارغ‌التحصیل این رشته علاوه بر کار در کلینیک‌های خصوصی می‌تواند جذب بیمارستان‌ها، مراکز توانبخشی و فدراسیون‌های ورزشی گردد.

در بسیاری از کشورهای دنیا هر خانواده یک فیزیوتراپیست دارد. چون در کشورهای مورد نظر اهمیت و ارزش فیزیوتراپی از دارو درمانی بیشتر است. اما متأسفانه در کشور ما هنوز جایگاه فیزیوتراپی به درستی شناخته نشده است و این نیز به دلیل آن است که پزشکان ما اهمیت و

کاربرد وسیع فیزیوتراپی را بخوبی نمی‌شناسند. البته لازم است گفته شود که با وجود مشکلات مختلفی که بر سر راه فیزیوتراپیست‌ها قرار دارد ، اکثر قریب به اتفاق فارغ‌التحصیلان این رشته جذب بازار کار می‌شوند.

وضعیت نیاز کشور به این رشته در حال حاضر

تصور کنید که در کشور ما از هر ۱۰ نفر تنها یک نفر به دلیل درد جسمانی مزمن حداقل یک ساعت در روز نتواند کار خود را به خوبی انجام دهد. آیا می‌دانید در این صورت چه میزان خسارت به کشور وارد خواهد شد؟

عمق این فاجعه زمانی احساس می‌شود که بدانیم دردهای مفصلی و عضلانی در ایران بسیار شایع می‌باشد.

از سوی دیگر طبق آمار جهانی معلولین، حدود ۱۰ درصد از جمعیت هر کشور را معلولین تشکیل می‌دهند و این افراد برای استفاده از توانایی‌های باقیمانده و جبران هر چه بیشتر ناتوانایی‌ها و محدودیت‌های خویش به خدمات فیزیوتراپی نیاز دارند. البته این درصد در کشور ما به دلیل جنگ تحمیلی و حوادث بی‌شمار رانندگی بسیار بیشتر است و به همین دلیل باید برای رشته فیزیوتراپی که به تربیت فیزیوتراپیست‌های متخصص و کارآمد می‌پردازد، به عنوان یک رشته مهم و کاربردی اهمیت بسیاری قائل شویم.

درس های پایه برای رشته فیزیوتراپی

فیزیک برای فیزیوتراپی      کمکهای اولیه

فیزیولوژی عمومی ۱ و ۲      رشد روانی حرکتی کودک

آناتومی ۱ (سر و گردن و تنه)      آناتومی اعصاب

آناتومی ۲ (اندام فوقانی)      فیزیولوژی

آناتومی ۳ (اندام تحتانی)      نورولوژی

آناتومی ۴ (اندام سطحی)      بیماری های داخلی

بافت‌شناسی      بیماری های قلب، عروق و تنفسی

آسیب‌شناسی      روماتولوژی

استخوان‌شناسی      جراحی عمومی

روانشناسی عمومی و معلولین      ارتوپدی

روانپزشکی      رادیولوژی

ژنتیک

درس های اختصاصی برای رشته فیزیوتراپی

زبان تخصصی      آشنایی با اصول توانبخشی و طب فیزیکی

فیزیوتراپی در اعصاب فیزیوتراپی در بیماری های قلب ، عروق و تنفس

فیزیوتراپی در روماتولوژی      فیزیوتراپی در جراحی

فیزیوتراپی در ارتوپدی      کینزیولوژی و بیومکانیک ۱ و ۲ و ۳

حرکت درمانی      تمرین درمانی ۱ و ۲ و ۳

الکترو تراپی ۱ و ۲      اندام های مصنوعی و وسایل کمکی

ارزشیابی و اندازه گیری      ماساژ و اصول درمان های دستی

پروژه      کارآموزی در عرصه ۱، ۲، ۳، ۴، ۵

بخش کارآموزی بایستی در بیمارستان ها، مراکز و درمانگاه های فیزیوتراپی گذرانده شود و کلیه واحدهای آن در سه ترم آخر ارائه می شود.